

Μεγάλα δημόσια έργα: Αποτελεσματική υλοποίηση και χρηστή διοίκηση

Μέσα από τη χειρότερη οικονομική κρίση των τελευταίων δεκαετιών που ενέσκηψε, αναδείχτηκε η μεγάλη σημασία της εκτέλεσης δημόσιων αναπτυξιακών έργων, μιας και είναι γενικά αποδεκτό πως το βασικό εργαλείο για την αποτελεσματική έξοδο από την κρίση είναι η ανάπτυξη. Ένα καίριο ερώτημα που τίθεται είναι η ευθύνη του κράτους αναφορικά με την ανάπτυξη και τα αναπτυξιακά έργα και, πιο συγκεκριμένα, η ικανότητά του να επιλέγει σωστά και να υλοποιεί αποτελεσματικά αυτά τα έργα.



Του Νίκου Νικολαΐδη*

Είναι εξαιρετικά σημαντικό η επιλογή των αναπτυξιακών έργων να γίνεται στη βάση αντικειμενικών κριτηρίων που να εξαρτώνται από την αναπτυξιακή και κοινωνική ωφελιμότητα του έργου, και όχι στη βάση πολιτικών κριτηρίων, ποιες

δηλαδή ομάδες ψηφοφόρων θα ικανοποιήσουν. Αυτή η ανάγκη αναδεικνύεται ακόμα περισσότερο εν μέσω οικονομικής κρίσης, γιατί μια απόφαση η οποία θα απορροφήσει σημαντικούς κρατικούς πόρους, αν δεν στηρίζεται και αν δεν δικαιολογείται με οικονομικά και αναπτυξιακά κριτήρια, αναπόφευκτα θα έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες για μια οικονομία με περιορισμένους πόρους όπως είναι η κυπριακή.

Σε ό,τι αφορά στο επίπεδο της αποτελεσματικής προώθησης της υλοποίησης ενός έργου από το κράτος, πρέπει να ληφθεί ότι, για μια σειρά από έργα που ήταν απόλυτα αναγκαία για την υποδομή και την ανάπτυξη του τόπου, το κυπριακό κράτος αποδείχθηκε διαχρονικά ανίκανο να τα προωθήσει έγκαιρα και αποτελεσματικά. Οι πολλές και μεγάλες καθυστερήσεις που κατά κανόνα παρατηρούνται εξανεμίζουν



σε μεγάλο βαθμό το όφελος που μπορεί να έχει ο τόπος από την έγκαιρη υλοποίηση του έργου. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για αυτή την αδυναμία, πρώτα και πάνω απ' όλα όμως φταίει το νομικό και διαδικαστικό πλαίσιο εκτέλεσης δημόσιων έργων. Οι πολλαπλές και αλληλοκαλυπτόμενες διαδικασίες τείνουν να εγκλωβίσουν ένα έργο και το οδηγούν σε έναν γραφειοκρατικό λαβύρινθο που πλήττει καίρια την αποτελεσματικότητα στην εκτέλεσή του.

Για να υπάρξει το επιδιωκόμενο όφελος από ένα αναπτυξιακό έργο, θα πρέπει να κτυπηθεί αποτελεσματικά η γραφειοκρατία. Μέσα από μια συνεχώς ανανεωνόμενη και βελτιούμενη προσέγγιση στην υλοποίηση αναπτυξιακών έργων. Αυτή η προσέγγιση ασφαλώς δεν είναι εύκολη, πρέπει να πούμε ότι έγιναν πάρα πολλά βήματα τα τελευταία χρόνια προς τη σωστή

κατεύθυνση, υπάρχουν όμως ακόμα πάρα πολλά περιθώρια.

Υπάρχουν περιθώρια στην απλοποίηση, βελτιστοποίηση και επίσπευση διαδικασιών που αφορούν στην εμπλοκή των διαφόρων κυβερνητικών υπηρεσιών στο στάδιο της μελέτης του έργου. Στον αποτελεσματικότερο συντονισμό και διασύνδεση των υπηρεσιών κοινής ωφελείας με την εκτέλεση των έργων. Στην αξιοποίηση νέων μεθόδων εκτέλεσης των έργων (Μελέτη - Κατασκευή, Μελέτη - Κατασκευή - Μακροχρόνια Συντήρηση, ενοικιαγορά κλπ). Στην εισαγωγή νέων όρων στα συμβόλαια εκτέλεσης, όπως παράλληλη εργασία, διευρυμένα ωράρια, αποζημιώσεις για καθυστέρηση στη συμπλήρωση των έργων αλλά και ανταμοιβή (bonus) για την ενωρίτερη συμπλήρωση ενός έργου, κλπ.

Η μείωση της γραφειοκρατίας όχι μόνο δεν θα πλήξει τη χρηστή διοίκηση, ένα μείζον και μείζονος ευαισθησίας θέμα, αλλά, αντίθετα, θα την ενισχύσει. Είναι γεγονός ότι η κυπριακή πολιτεία κατόρθωσε να κτίσει διαχρονικά ένα σύστημα δημόσιων προσφορών με πολύ καλές παραμέτρους. Και αυτό είναι μια κατάκτηση του κράτους μας. Αυτό το σύστημα όμως, για να παραμείνει αποτελεσματικό και να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της χρηστής διοίκησης, πρέπει να μην σταματήσει να αναπροσδοτείται και να βελτιώνεται συνεχώς. Με νέες πρόνοιες που να διασφαλίζουν τη διαφάνεια και το αμερόληπτο, και νέες ασφαλιστικές δικλίδες που να αποτρέπουν τη διαπλοκή και τις παρεκτροπές από τη χρηστή διοίκηση. Και υπάρχει αυτή η δυνατότητα αξιοποίησης νέων μεθόδων, γιατί η τεχνολογία, το διαδίκτυο, η πληροφορική, αλλά και η νομοθεσία αναπτύσσονται και εκσυγχρονίζονται συνεχώς.

Όσο φυσικά και αν βελτιώνονται τα θέματα χρηστής διοίκησης, πάντα, τα θέματα αυτά θα χαρακτηρίζονται από μια βασική αντίφαση. Η μεγαλύτερη αδυναμία στη χρηστή διοίκηση είναι ο ανθρώπινος παράγοντας. Ο ανθρώπινος παράγοντας που ταυτόχρονα είναι και η μόνη αποτελεσματική διασφάλιση για τη χρηστή διοίκηση. Αυτή την αντίφαση πρέπει οι προσπάθειές μας να τείνουν να γεφυρώσουν. Μέσα από ρυθμίσεις που και να περιορίζουν από τη μια την αρνητική επίδραση του ανθρώπινου παράγοντα, και ταυτόχρονα να διευκολύνουν και να προάγουν τη θετική παρέμβασή του στην προώθηση της χρηστής διοίκησης. Μέχρι όμως να συμβεί αυτό, κανένας δεν θα μπορεί να κατηγορήσει τον μέσο πολίτη για κακή προαίρεση γιατί θα εξακολουθεί να στέκεται με δυσπιστία απέναντι στις διαδικασίες προσφορών του Δημοσίου.

* Πρώην υπουργού Συγκοινωνιών και Έργων